

การกำหนดกรอบเพื่อให้ความหมายของความเป็นแม่ ในละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม”

Framing of Meaning of Motherhood in the Television Melodrama "Kong Kam"

Received: 11/05/62

Revised: 23/05/62

Accepted: 26/05/62

อัญมณี กักติมวลชน*

คมสัน รัตนะสิมากุล**

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพของความเป็นแม่ของละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” โดยใช้แนวคิดเรื่องของโครงสร้างการเล่าเรื่องมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ซึ่งละครเรื่องดังกล่าวที่มีแนวเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรม และสะท้อนบทบาทของผู้หญิงและความเป็นแม่ในหลายรูปแบบ โดยได้วิเคราะห์เนื้อหาละครที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทีวีสีช่อง 3 ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2562-30 เมษายน 2562 จำนวนทั้งหมด 19 ตอน

ผลการวิจัย พบว่า ละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” ได้นำเสนอภาพของความเป็นแม่ทั้งหมด 7 แบบด้วยกัน ได้แก่ 1) แม่บงการชีวิตลูก 2) แม่ที่มูทะลุ ใจไววาย 3) แม่ที่รักศักดิ์ศรีของตนเอง 4) แม่ที่เห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตนเอง 5) แม่ที่เจ้าคิดเจ้าแค้น 6) แม่ที่ดูถูกชนชั้นทางสังคม และ 7) แม่ที่พุดจาไม่สุภาพ คำทอด้วยคำหยาบคาย รุนแรง ซึ่งถือว่าเป็น “แม่ที่เบี่ยงเบน” คือแม่ที่ให้กำเนิดลูกแต่เลี้ยงลูกเบี่ยงเบน ไปจากมาตรฐานที่สังคมกำหนด นอกจากนี้ยังมีการเล่าเรื่องที่มีจุดเริ่มต้นมาจากความขัดแย้งในเรื่องของแม่ที่ต้องการเลือกลูกสะใภ้ให้กับลูกชาย โดยมีแก่นความคิดหลัก (Theme) คือ การทำความดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ละครได้ใช้วิธีการแนะนำตัวละครหลักในเรื่องให้ปรากฏออกมาทีละตัวและมีการใช้ประเด็น

*ว.ม. (วารสารศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2552), ปัจจุบันเป็น อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

**น.ศ.ค. (นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต) นิเทศศาสตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2549), ปัจจุบันเป็น รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เกี่ยวกับความขัดแย้งมาเป็นตัวเล่าเรื่องราว ลักษณะของตอนจบของแม่ที่พบในละครเรื่อง “กรงกรรม” คือแม่จะเสียชีวิตลง จบแบบการสูญเสีย และกว่าจะรู้ว่าสิ่งที่ทำไปไม่ดีก็สายไปแล้ว แบบคนที่ทำดียอมได้ดี คนที่ทำไม่ดีก็จะได้รับผลกรรมตามนั้น

สำหรับบทสนทนาของตัวละครแม่ (Dialogue) ของละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” จำนวน 19 ตอน พบว่า ภาษาที่ตัวละครแม่ใช้เป็นภาษาที่รุนแรง ก้าวร้าว มีการถกเถียงกันและการด่าทอด้วยภาษาที่หยาบคาย ไม่สุภาพระหว่างแม่ผัวและลูกสะใภ้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพของแม่ในละครว่าเป็นคนชอบใช้อำนาจ ไม่กลัวใคร เห็นแก่ตัว เอาความคิดตัวเองเป็นใหญ่

คำสำคัญ: การกำหนดกรอบ ความเป็นแม่ ละครกรงกรรม

Abstract

This article purposes to study of image of motherhood from a T.V. drama “Krong Kham” with the narrative structure as the analysis. This T.V. drama presents morals, as well as reflects woman roles and motherhoods in different perspectives. The total of 19 episodes of the drama, which were broadcasted from 26 February to 30 April 2019, were analyzed.

The result shows that the T. V. drama “Krong Kham” has revealed 7 types of mother; 1) Bossy Mother, 2) Aggressive Mother, 3) Dignifies Mother, 4) Selfish Mother, 5) Vindictive Mother, 6) Insulting Mother and 7) Rude Mother, which is considered a “distorting” mother, who gives birth to a child but cannot raise the child according to the social standard.

In addition, the narration starts with a conflict between a mother and a son regarding his wife. The theme of this drama is “You reap what you sow”. The drama presents the major characters by one person at a time, and uses the conflicts to tell the story. At the end, the mothers die with tragic, and it seems too late to realize the fact that “whatever we do, we take the consequences of our action”.

Regarding the Mother’s dialogue of all 19 episodes, it was found that the languages used between the mother and daughter in law are very rude and impolite, which

reflects the characteristics of the mothers that she is very bossy, fearless, selfish and self-centered.

Keywords: Framing, Motherhood, Melodrama “Kong Kam”

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ละครโทรทัศน์เป็นรูปแบบหนึ่งของความบันเทิงที่ยังคงได้รับความนิยม และสามารถดึงดูดผู้ชมด้วยภาพและเสียงที่มีการนำเสนอที่น่าสนใจของผู้จัดละคร อีกทั้งเป็นความบันเทิงที่สามารถเข้าถึงผู้ชมได้ทุกครัวเรือน ซึ่งในปัจจุบันมีละครโทรทัศน์ที่เกิดขึ้นมากมายเป็นจำนวนมาก โดยผ่านช่องรายการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล (Digital TV) และช่องรายการโทรทัศน์ที่เผยแพร่ผ่านระบบเคเบิลและดาวเทียม จะเห็นได้ว่าช่องทางในการรับชมที่เพิ่มมากขึ้น ผู้ผลิตก็ทำการผลิตละครโทรทัศน์เพิ่มมากขึ้น ผู้ชมก็ติดตามได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

จากงานวิจัยที่ผ่านมายังแสดงให้เห็นว่าละครโทรทัศน์ยังคงได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง อย่างกรณี งานวิจัยของประกายกาวิด ศรีจินดา ที่ทำการวิจัยเรื่อง ละครโทรทัศน์ไทยกับการปรับตัวหลังยุคทีวีดิจิทัล (2560) ที่พบว่า ด้วยลักษณะเด่นตามคุณสมบัติของสื่อโทรทัศน์ที่สามารถดึงดูดได้ด้วยภาพและเสียง อีกทั้งเป็นความบันเทิงภายในบ้านที่มีค่าใช้จ่ายต่ำและสามารถเข้าถึงได้แทบทุกครัวเรือน ในปัจจุบันละครโทรทัศน์ จึงเป็นรายการโทรทัศน์ที่มีความนิยมหรือเรตติ้ง (Rating) สูงที่สุดเมื่อเทียบกับรายการโทรทัศน์ประเภทอื่น

ละครโทรทัศน์ถือเป็นรายการที่คนส่วนมากใช้เวลาในการรับชมมากกว่ารายการประเภทอื่นๆ เพราะสามารถตอบสนองการรับรู้ของมนุษย์ ในด้านอารมณ์ความรู้สึกได้เป็นอย่างดี เนื่องจากความสมจริงของภาพ และเสียงที่ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านการแสดงออกโดยผู้แสดง ทำให้กระตุ้นความรู้สึกของผู้รับชมให้คล้อยตามและนำไปสู่อารมณ์ต่างๆ อาทิ เช่น สนุก เศร้า เป็นต้น (นภาพร ธนะนุทรัพย์, 2551)

ละครโทรทัศน์ในปัจจุบันมีเนื้อหาทั้งทางด้านเสริมสร้างคุณธรรมและด้านการแสดงออกของตัวละคร ปลูกฝังเรื่องที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน ละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม ก็เป็นอีกหนึ่งละครโทรทัศน์ไทยแนวชีวิตย้อนยุคสะท้อนสังคม ที่มีตัวหลักในการดำเนินเรื่องส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ความรักของแม่ที่มีต่อลูกชาย

โดยเฉพาะตัวละครหลักที่ชื่อ “เมย์ฮอย” และ “เรณู” โดยเมย์ฮอยเป็นแม่ที่ชอบบงการชีวิตของลูกชายทุกคน และไม่ยอมรับในตัวลูกสะใภ้อย่างเรณูที่มีภูมิหลังเป็นโสเภณี

ละครโทรทัศน์ที่สร้างขึ้นนั้นก็จะมีภาพสะท้อนที่เกี่ยวข้องกับความรักรักของความเป็นแม่ ประกอบสร้างภาพเกี่ยวกับความเป็นแม่มาให้ผู้ชมได้ชมในหลายๆ มิติ เช่น มิติในเรื่องของการแต่งกายของผู้หญิงที่เป็นแม่ มิติเรื่องฉากที่เกี่ยวกับความเป็นแม่ มิติด้านตัวละคร ความคิดของตัวละคร การกระทำของตัวละครที่แสดงออกถึงความเป็นแม่ เป็นต้น

ภาพตัวแทน หรืออาจเรียกว่าภาพเหมารวม (stereotypes) ซึ่ง D. W. Rajecki (1990) เป็นการเรียนรู้และการส่งผ่านภาพแบบฉบับจากทั้งในโทรทัศน์ นิตยสาร และมีการปฏิสัมพันธ์กันของคนในสังคม พบว่าสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ในแง่ของการเป็นกลไกในการถ่ายทอดภาพเหมารวมสู่ผู้รับสารภาพเหมารวมเป็นมโนภาพหรือมโนคติภาพสะท้อนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม ยกตัวอย่างเช่นบุคลิกภาพ รูปร่างลักษณะ พฤติกรรมความชอบความสนใจ ฯลฯ ที่ไม่สลับซับซ้อนนัก สามารถเข้าใจได้ง่าย โดยมากจะเป็นเรื่องที่เข้าใจผิด หรืออาจเกิดจากอคติ มีลักษณะตายตัว ไม่ยืดหยุ่น ยากต่อการเปลี่ยนแปลง และไม่ได้มาจากประสบการณ์ตรงเพียงอย่างเดียว แต่มักจะมาจากประสบการณ์โดยอ้อม ซึ่งทั้งนี้สื่อมวลชนเองก็มีส่วนในการนำเสนอหรือถ่ายทอดประสบการณ์โดยอ้อมให้กับผู้รับสาร โดยเฉพาะภาพสะท้อนของความเป็นแม่ที่ถูกถ่ายทอดผ่านทางละครโทรทัศน์ ก็อาจกล่าวได้ว่าเป็นภาพที่สะท้อนที่เกิดขึ้นและติดอยู่กับกลุ่มบุคคลต่างๆ ในสังคม

ซึ่งภาพสะท้อนเหล่านี้ก็เป็นส่วนประกอบของกระบวนการคิดที่ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ ต้องการสื่อให้ผู้รับสารได้รับรู้ โดย Robert Entman (1993) เขาอธิบายว่า “ผู้ส่งสาร” จะวางกรอบ (โดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม) “การเลือก (Selection) และการทำให้โดดเด่น (Saliency) การวางกรอบคือการเลือกบางแง่มุม หรือบางมุมของความเป็นจริง และทำให้มันโดดเด่น โดยอาศัยบริบทของการสื่อสารต่างๆ ในอันที่จะเสนอปัญหา, ตีความสาเหตุ, ประเมินค่าทางศีลธรรม และ/หรือ แนะนำแนวทางแก้ไขต่อประเด็นนั้นๆ” ด้วยการตัดสินใจว่าจะถ่ายทอดเรื่องใด โดยที่การตัดสินใจนั้น จะถูกชี้นำโดยประสบการณ์และระบบความเชื่อของเขา กรอบจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของ “ตัวบท” ซึ่งจะกำหนดหน้าที่นการรอบที่ถูกขยายหรือถูกย่อบางแง่มุมโดยอาศัยวิธีการทางการสื่อสารต่างๆ แล้วนั้นผู้รับสารซึ่งผู้ผลิตละครโทรทัศน์อย่างเรื่อง “กรงกรรม” ก็ได้สร้างให้เห็นถึงความรักในอิกรูปแบบหนึ่งที่ไม่ได้เน้นความรักของหนุ่มสาว แต่เป็นความรักของแม่ รักที่มากับพร้อมเห็นแก่ตัวรักที่มากเกินไปจนส่งผลต่อลูก

ละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” ถือได้รับความนิยมโดยการจัดอันดับเรตติ้งทั่วประเทศนั้น ซึ่งขึ้นเป็น อันดับ 1 ของละครของช่อง 3 ในปีนี้ โดยมีเรตติ้งประเทศ (Nationwide) ได้ไปถึง 8.9 ,กรุงเทพมหานคร (Bangkok) 12.5 ,ต่างจังหวัดในเขตเทศบาล (Urban) 10.0 ,ต่างจังหวัดนอกเขตเทศบาล (Rural) 7.6 และสามารถทำเรตติ้งในตอนจบไปที่ 11.1 เป็นเรตติ้งละครโทรทัศน์ที่สูงสุดเรื่องแรกของช่องในปี 2562 (<http://news.ch3thailand.com/entertainment/93434>)

“กรงกรรม” ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เดือนเมษายน 2562 และในปัจจุบันยังมีการออกอากาศซ้ำ เนื่องจากยังคงได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง ละครเรื่องกรงกรรม ยังมีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับละครสุดแค้นแสนรัก ซึ่งมีเรื่องราวของความแค้นจากความรัก และเน้นเรื่องของความเป็นแม่ที่มีให้กับลูกชายทั้ง 4 คน เป็นการเล่าเรื่องที่ว่าด้วยกรรมของตัวละครต่างๆ ที่พานพบกัน นำมาสู่โศกนาฏกรรมและการสูญเสียผ่านผู้คนในตระกูลแบ้ เจ้าของธุรกิจค้าขายที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอ โดยตัวละครหลักได้แสดงความเป็นแม่ที่คอยบงการชีวิตลูกๆ ทุกอย่างเพื่อหวังให้พวกเขามีชีวิตที่ดี แต่เรื่องราวที่ปรากฏในละครก็จะมีจุดพลิกผันตามกรรมของตัวละครแต่ละตัว

สำหรับภาพยนตร์ไทยที่มีการนำเสนอภาพสะท้อนของความเป็นแม่ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ไทยที่เด่นชัด ก็คือเรื่อง “กรงกรรม” ซึ่งผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาละครโทรทัศน์ดังกล่าว เนื่องจากมีโครงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับของความเป็นแม่ที่ชัดเจน นอกจากนี้ ผู้วิจัยก็มีความสนใจที่จะศึกษาถึงกระบวนการสร้างความหมายด้วยว่า ละครโทรทัศน์เรื่องนี้ “เป็นภาพสะท้อนที่สร้างเรื่องของความเป็นแม่จากจุดยืนของใคร” หรือสร้างบนพื้นฐานของความเป็นจริงของใครนั่นเอง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดอาจกล่าวสรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์จึงเสมือนตัวกลางที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงโลกแห่งความเป็นจริงและโลกแห่งความหมาย ซึ่งละครโทรทัศน์ก็การสะท้อนของความเป็นแม่ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาพสะท้อนของความเป็นแม่ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง “กรงกรรม”

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารอบภาพของความเป็นแม่ผ่าน โครงสร้างการเล่าเรื่องที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง “กรงกรรม”

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์ : กระบวนการสร้างความหมาย

เดวิด บอร์ดเวล (David Bordwell) (2001 : 60) นักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับการเล่าเรื่องอธิบายว่า การเล่าเรื่องคือ ห่วงโซ่ของเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง การเล่าเรื่องเริ่มต้นด้วยสถานการณ์หนึ่ง เป็นจุดของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไปตามรูปแบบของเหตุและผล จนในที่สุดสถานการณ์ใหม่หนึ่งๆ ก็เกิดขึ้นตามมาจนนำไปสู่ตอนจบของการเล่าเรื่อง

การศึกษาถึงสัญลักษณ์ต่างๆ ในตัวละครโทรทัศน์ ประเภทละครชุดนั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาจากการเล่าเรื่องโดยวิธีการวิเคราะห์การเล่าเรื่องนั้นทำได้หลายวิธี (รุจิเรข ทรัพย์รัตน์, 2542) ได้แก่ การพิจารณาจากองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

1) โครงเรื่อง (Plot)

ทุกเหตุการณ์ที่อยู่ในเรื่องเล่าก็คือเนื้อเรื่อง ส่วนโครงเรื่องนั้นเป็นสาระสำคัญของเนื้อเรื่องที่น่าเสนอในรูปของภาพและเสียง จะเห็นได้ว่า บางเรื่องจะมีเนื้อเรื่องแบบเรียบง่าย เมื่อวางโครงเรื่องที่ซับซ้อนเข้าไปก็จะทำให้เกิดความน่าสนใจและน่าติดตาม โครงเรื่องปกติจะมีการลำดับเหตุการณ์ในการเล่าเรื่องไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 การเริ่มเรื่อง (Inciting Moment) เป็นการชักจูงความสนใจให้ติดตามเรื่องราว มีการแนะนำตัวละคร ฉากหรือสถานที่ มีการเปิดประเด็นหรือปมขัดแย้งให้ชวนติดตาม การเริ่มเรื่องไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับเหตุการณ์ อาจเริ่มจากตอนกลางเรื่องหรือจากท้ายเรื่องไปหาต้นเรื่องก็ได้

1.2 การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) คือ การที่เรื่องราวดำเนินไปอย่างต่อเนื่องปมปัญหาเริ่มทวีความเข้มข้นเรื่อยๆ ตัวละครอาจมีความลำบากใจหรืออุปสรรคที่ต้องเผชิญ

1.3 ภาวะวิกฤต (Climax) คือ เรื่องราวกำลังถึงจุดแตกหัก และตัวละครอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ

1.4 ภาวะคลี่คลาย (Falling Action) คือ สภาพหลังจากที่จุดวิกฤตได้ผ่านพ้นไปแล้ว ปัญหาต่างๆ ได้รับการเปิดเผยหรือขจัดออกไป

1.5 การยุติของเรื่องราว (Ending) คือการสิ้นสุดของเรื่องราวทั้งหมด อาจจบแบบสูญเสีย หรือจบแบบมีความสุข หรือทิ้งท้ายให้ขบคิดก็ได้

2) ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของโครงเรื่อง

ที่สร้างปัญหาซึ่งการพัฒนาเรื่องราวต่างๆ จะดำเนินขึ้นท่ามกลางความขัดแย้ง โดยสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเด็นใหญ่ๆ คือ

2.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์คือการที่ตัวละครสองฝ่ายไม่ลงรอยกันหรือพยายามต่อต้าน ทำลายล้างกัน เช่น การไม่ถูกกันของคนสองตระกูล, การรบกันของทหารทั้งสองฝ่าย หรือการทะเลาะกันระหว่างแม่ผัวกับลูกสะใภ้ เป็นต้น

2.2 ความขัดแย้งภายในจิตใจ คือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใน ตัวละครจะมีความสับสน หรือยุ่งยากลำบากใจในการตัดสินใจเพื่อกระทำการใดอย่างหนึ่ง เช่น ความรู้สึกขัดแย้งกับกฎเกณฑ์ทางสังคม หรือขัดแย้งกับสำนึกกับผิดชอบ

2.3 ความขัดแย้งกับธรรมชาติ คือการที่มนุษย์ต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย เช่น การที่ชาวนาชาวไร่ต้องประสบกับปัญหาภัยแล้ง เป็นต้น

2.4 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ความขัดแย้งระหว่างคนกับผีศาจ หรือความเชื่อในสิ่งเร้นลับ, ความเชื่อเรื่องของไสยศาสตร์ การทำคุณไสย เป็นต้น

3) ตัวละคร (Character) หมายถึง บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องราวในเรื่องเล่า นอกจากนี้ยังหมายถึง บุคลิกลักษณะของตัวละครจะต้องมีองค์ประกอบสองส่วนเสมอ คือ ส่วนที่เป็นความคิด (Conception) และส่วนที่เป็นพฤติกรรม (Presentation)

4) แก่นความคิด (Theme) หมายถึง ความคิดหลักหรือความคิดรวบยอดที่เจ้าของเรื่องต้องการนำเสนอ ซึ่งผู้รับสารสามารถค้นพบความหมายหรือใจความสำคัญของเรื่องได้จากการสังเกตองค์ประกอบต่างๆ ในการเล่าเรื่อง เช่น การสังเกตชื่อเรื่อง ตัวละคร คำนิยม คำพูด หรือ สัญลักษณ์ที่ปรากฏในเรื่อง เป็นต้น

ปกติแล้วเรื่องเล่าเรื่องหนึ่งจะมีแก่นความคิดหลักเพียงหนึ่งแก่นแนวคิด โดยที่อาจมีแนวคิดย่อยอีกหลายแนวคิดที่คอยสนับสนุนแก่นความคิดหลักอยู่ ถึงแม้ว่าในเรื่องจะมีแนวคิดปลีกย่อยอยู่หลายความคิดก็ตาม แต่ความคิดย่อยทั้งหมดก็จะมีลักษณะร่วมกันบางประการ หรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งสิ้น ดังนั้นการพิจารณาแก่นความคิดหลักจึงควรจะสังเกตแนวคิดย่อยควบคู่ไปด้วยเพราะจะทำให้เราสามารถเข้าใจเรื่องราวได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

5) ฉาก (Setting) ฉากเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการเล่าเรื่องทุกประเภท ทำให้เรื่องเล่ามีความต่อเนื่องและมีเหตุการณ์รองรับช่วยให้เกิดความสมจริง และฉากยังมีความสำคัญในแง่ที่สามารถบ่งบอกความหมายบางอย่างของเรื่องที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของตัวละครอีกด้วย

6. บทสนทนา (Dialogue) หมายถึง ศิลปะการถ่ายทอดเรื่องราวและความคิดของ

ผู้ประพันธ์ ออกมาทางคำพูดของตัวละคร

7. มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view) หมายถึง การมองเห็นเหตุการณ์ การเข้าใจพฤติกรรม ของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาของตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง

8. ตอนจบ (Ending) หรือการปิดเรื่อง คือบทสรุปเรื่องราวทั้งหมดในเรื่อง ที่ดำเนินมาตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งอาจจบแบบผิดหวัง (Tragic Ending) หรือจบแบบสมหวัง (Happy Ending) ก็ได้

สัญวิทยาทางละครโทรทัศน์ ประเภทละครยาว จะเป็นหนทางในการสร้างแบบจำลอง เพื่ออธิบายว่าละครโทรทัศน์เรื่องหนึ่งๆ บรรจุความหมายและสื่อความหมายนั้นให้กับผู้ชมได้อย่างไร ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การค้นหากฎหรือแบบแผนที่ทำให้สามารถดูภาพยนตร์ได้เข้าใจรู้เรื่อง และเพื่อค้นพบรูปแบบเฉพาะของการสร้างความหมายที่ทำให้เกิดลักษณะเฉพาะตัวของละครโทรทัศน์ หรือแนวละครโทรทัศน์แต่ละเรื่อง หัวใจสำคัญของการศึกษาในสาขานี้ก็คือ การทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับศาสตร์แห่งการสร้างละครโทรทัศน์และประเด็นสำคัญของศาสตร์ที่ว่านี้คือ กระบวนการสร้างความหมาย (Signification) ซึ่งเป็นสิ่งที่นักสัญวิทยาให้ความสนใจโดยตรงนั่นเอง

สำหรับแนวคิดการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์ จะช่วยเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ภาพของความเป็นแม่ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ไทย กรณีศึกษาละครโทรทัศน์เรื่อง “กรรมกรรม” รวมไปถึงการพิจารณาบริบทแวดล้อมต่างๆ ซึ่งมีส่วนในการก่อให้เกิดภาพสะท้อนของความเป็นแม่ โดยบทความนี้จะวิเคราะห์ในส่วนของ โครงเรื่อง (Plot) แก่นเรื่อง (Theme) ความขัดแย้ง (Conflict) ตัวละคร (Character) ฉาก (Setting) บทสนทนา (Dialogue) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view) และตอนจบ (Ending) หรือปิดเรื่อง

แนวคิดเบื้องต้นในเรื่องของภาพสะท้อนกับการสื่อสาร : การกำหนดกรอบความหมาย

Robert Entman (1993) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของกรอบไว้ว่า ได้แก่ “การเลือก (Selection) และการทำให้โดดเด่น (Salience) การวางกรอบคือการเลือกบางแง่มุมหรือบางมุมของความเป็นจริง และทำให้มันโดดเด่น โดยอาศัยบริบทของการสื่อสารต่างๆ ในอันที่จะเสนอปัญหา, ติความสาเหตุ, ประเมินค่าทางศีลธรรม และ/หรือ แนะนำแนวทางแก้ไขต่อประเด็นนั้นๆ”

สำหรับ Entman แล้ว กระบวนการเกี่ยวกับกรอบจะประกอบด้วย 4 ส่วนหลักๆ อันได้แก่ ผู้สื่อสาร (the communication), ผู้รับสาร (the receiver), ตัวบท (the text) และ วัฒนธรรม (the culture)

เขาอธิบายว่า “ผู้ส่งสาร” จะวางกรอบ (โดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม) ด้วยการตัดสินใจว่าจะถ่ายทอดเรื่องใดโดยที่การตัดสินใจนั้น จะถูกชี้นำโดยประสบการณ์ และระบบความเชื่อของเขา กรอบจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของ “ตัวบท” ซึ่งจะทำหน้าที่นำกรอบที่ถูกขยายหรือถูกย่อบางแง่มุมโดยอาศัยวิธีการทางการสื่อสารต่างๆ แล้วนั้นผู้รับสาร

เมื่อกรอบดังกล่าวถูกถ่ายทอดไปยังผู้รับ จะมีผลในการชี้นำความคิดและการรับรู้ประเด็นต่างๆ ของผู้รับสาร อย่างไรก็ตาม ข้อสรุปของผู้รับสารอาจจะไม่สะท้อนหรือเป็นไปตามกรอบที่ผู้ส่งสารวางไว้ก็ได้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับ “ตัววัฒนธรรม” ซึ่งก็คือชุดของความคิดทั่วไป ที่ผู้รับสารแต่ละกลุ่ม รวมถึงแต่ละคนใช้ในการคิดต่อเรื่องนั้นๆ นั่นเอง

ทั้ง 4 ส่วนจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การเลือกและการทำให้เด่นทั้งสิ้น สุดท้ายแล้ว สิ่งที่ถูกทำให้เด่นนั้น จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ ทั้งที่มาที่ไปของปัญหา ประเมินลักษณะของปัญหา และทางออกของปัญหา

สำหรับการทำงานของกรอบที่ Entman ชี้ว่ากรอบจะเน้น (Highlight) บางส่วนของข้อมูล ที่จะใช้ในการสื่อสาร และจะจัดการมันให้โดดเด่น (Saliency) นั่น คำว่าโดดเด่นในที่นี้ ก็คือการทำให้ส่วนต่างๆ ของข้อมูลสามารถสังเกตเห็นได้ง่ายขึ้น มีความสำคัญมากขึ้น และน่าจดจำมากขึ้นในสายตาของผู้รับสาร

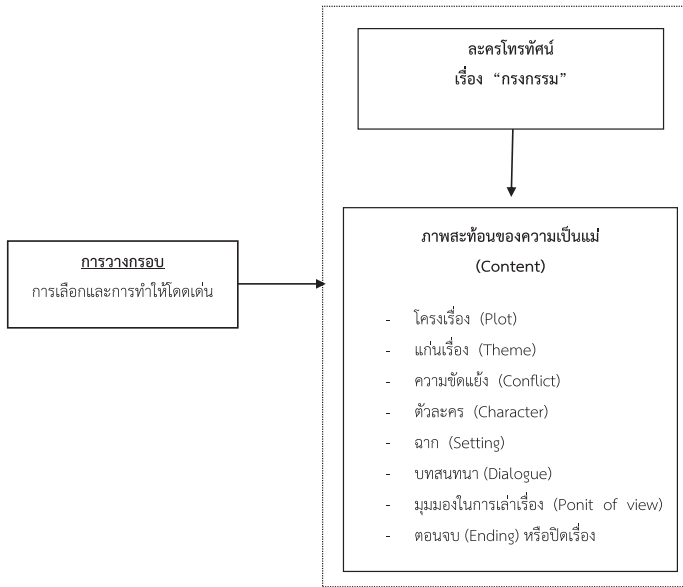
โดยตัวบทนั้น จะสามารถถูกทำให้โดดเด่นได้ ด้วยรูปแบบของการจัดวาง การทำซ้ำ หรือการใช้สัญลักษณ์ที่คุ้นเคย

อย่างไรก็ตาม Entman ย้ำว่า แม้ว่าเนื้อหาบางส่วนที่นำเสนอไป จะไม่ได้เป็นส่วนที่ถูกทำให้โดดเด่น แต่ก็อาจจะมีโดดเด่นขึ้นมาได้ในตัวของมันเอง หากสามารถเข้ากับระบบความเชื่อของผู้รับสารได้ดี ในทางกลับกัน ความคิดที่ถูกเน้นนั้น ก็อาจจะยากที่ผู้รับสารจะรับรู้ ตีความและจดจำได้เช่นกัน ถ้าไปหักล้างความเชื่อที่ผู้รับสารมีอยู่ สรุปก็คือ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความคิดของผู้รับสารด้วย

กล่าวโดยสรุป เนื่องจากความโดดเด่นนี้เป็นกระบวนการที่กระทำร่วมกันระหว่างผู้รับสาร กับตัวบท การมีอยู่ของกรอบในตัวนั้น จึงไม่ได้รับประกันความมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้รับสารอย่างเต็มที่ อาจกล่าวได้ว่า Entman กำลังประนีประนอมอิทธิพลของกรอบของสื่อ โดยใช้กรอบของผู้รับสารมาอธิบายนั่นเอง

ในบทความครั้งนี้ จะนำทฤษฎีเรื่องของกรอบมาศึกษาว่าสื่อมวลชน ซึ่งได้แก่ละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” ได้สะท้อนภาพของความเป็นแม่ไว้อย่างไร และ จะนำแนวคิดโครงสร้างการเล่าเรื่อง เพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ถึงเนื้อหาภาพความเป็นแม่ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม”

กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย (Conceptual Framework)

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยดังกล่าว คือ

ผู้วิจัยศึกษาจากละครโทรทัศน์ที่มีภาพเกี่ยวกับภาพของความเป็นแม่ โดยเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กล่าวคือ เลือกเฉพาะละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นแม่ที่มีต่อลูกชายทั้ง 4 คน เป็นโครงเรื่องหลัก และมีการนำเสนอภาพดังกล่าวที่ชัดเจนผ่านตัวละครหลัก เพื่อเป็นตัวแทนในการศึกษา ได้แก่ เรื่อง "กรงกรรม" ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทีวีสีช่อง 3 ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2562-30 เมษายน 2562 จำนวนทั้งหมด 19 ตอน

งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลตัวบท (Textual Data) คือ ผู้วิจัยได้เลือกละครโทรทัศน์แบบเฉพาะเจาะจง ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพของความเป็นแม่ ซึ่งละครโทรทัศน์ ได้แก่ เรื่อง "กรงกรรม" ซึ่งเป็นเรื่องที่มีการนำเสนอเรื่องราวของความเป็นแม่ที่ชัดเจนทุกตอน

ซึ่งแต่ละตอนเป็นมุมมองภาพของความเป็นแม่ โดยมีเนื้อหาจะเชื่อมโยงกับความรักที่มีต่อลูกชายทั้ง 4 คน บทบาทของความเป็นแม่ ซึ่งละครเรื่อง “กรงกรรม” สร้างโดย บริษัท แอค-อาร์ท เจเนเรชั่น จำกัด กำกับโดย พงษ์พัฒน์ วชิรบรรจง ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ทีวีสีช่อง 3 เวลา 20.30 น. (ละครโทรทัศน์หลังข่าว) 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 – 30 เมษายน พ.ศ. 2562 และฉายซ้ำทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ในช่วงละครเย็นเวลา 18.45 - 19.45 น. ในวันที่ 26 มิถุนายน 2562 จนถึงปัจจุบัน

2. แหล่งข้อมูลอื่นๆ ได้จากการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยดูย้อนหลังของละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” จำนวน 19 ตอน ความยาวตอนละ 150 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนของความเป็นแม่ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ผ่านทางโครงเรื่อง (Plot) แก่นเรื่อง (Theme) ความขัดแย้ง (Conflict) ตัวละคร (Character) ฉาก (Setting) บทสนทนา (Dialogue) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view) และตอนจบ (Ending) หรือปิดเรื่อง ผู้วิจัยจะพิจารณาจากสาระสำคัญของเนื้อหาที่ได้จากการบันทึกลงในแบบบันทึกหรือแบบสังเกต มาประกอบกับบทวิจารณ์ต่างๆ เกี่ยวกับมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาพของความเป็นแม่ ซึ่งเป็นเรื่องของบทบาทของแม่ที่มีต่อลูกชายทั้ง 4 คน แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปเป็นความรักของความเป็นแม่ ในลักษณะต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยจะใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีเรื่องค่าการกำหนดครอบครัว และโครงสร้างการเล่าเรื่องมาช่วยในการวิเคราะห์

การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะนำเสนอรายงานการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการศึกษา

โครงสร้างการเล่าเรื่องภาพของความเป็นแม่ ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง “กรงกรรม”

จากการวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องภาพของความเป็นแม่ที่ปรากฏ ในละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” ทั้งหมด 19 ตอน สามารถวิเคราะห์ โดยแสดงในแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1

การวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องของละครโทรทัศน์เรื่อง “ทรงกรม”

การเริ่มเรื่อง (Exposition)

“แม่ช้อย” ได้แต่งงานกับเจ๊กเซ่ง และเป็นเจ้าแม่เนี้ยเจ้าของกิจการร้านค้าและโรงสี โดยแม่ช้อยเป็นแม่ที่เจ้ากี้เจ้าการกับทุกเรื่องของลูกชาย ทั้ง 4 คน คือ ปฐม, ประสงค์, กมล และมงคล

การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action)

ปฐมลูกชายคนโต ไปเป็นทหารและกลับบ้านมาพร้อมกับเรณู ผู้หญิงที่ทำอาชีพขายบริการซึ่งมีคู่มั่นอยู่แล้วคือพิไล สร้างความไม่พอใจให้กับช้อยเป็นอย่างมาก ช้อยไม่ยอมให้มีปัญหาจึงไปหาประสงค์ที่บวชอยู่ให้สึกมาแต่งงานกับพิไลแทน ส่วนกมลก็ถูกแม่ช้อยจับให้แต่งงานกับเพียงเพ็ญโดยที่ไม่รู้ว่าเพียงเพ็ญท้องกับผู้ชายคนอื่น และมงคลลูกชายคนสุดท้องคบกับมาลาได้ไม่ได้ไม่นานมาลาท้อง แต่แม่ช้อยไม่รู้เรื่อง

ขั้นภาวะวิกฤต (Climax)

เรณูถูกสะใภ้คนโตได้ทำเสน่ห์เพื่อให้แม่สามมืออย่างช้อยรัก และช้อยก็เอ็นดูเรณู แต่พิไลพยายามจะให้ช้อยเกลียดเรณู พิไลที่แค้นเรณูอยู่แล้วก็ประกาศให้ทุกคนรู้ว่าเรณูทำเสน่ห์ใส่แม่ช้อย ปฐมก็ไปมีเมียคนใหม่ที่เป็นลูกสาวของนายทหาร

ขั้นภาวะคลี่คลาย (Falling Action)

ช้อยรู้ความจริงเรื่องที่เรณูทำเสน่ห์ เรณูอับอายและรู้ว่าปฐมมีเมียใหม่ จึงย้ายไปอยู่ที่อื่น ช้อยไม่ชอบบรรพธนิเมียใหม่ของปฐม แต่เมื่อรู้ว่าบ้านบรรพธนิรวช จึงตัดสินใจให้ปฐมไปอยู่บ้านเมียใหม่ ส่วนประสงค์ก็ได้เลิกกับพิไล ช้อยรู้ความจริงเรื่องเมียของกมล

ที่ห้องมาก่อนที่จะแต่งงานกับลูกของคุณ ย้อยโกรธมาก จึงให้เลิกกัน ย้อยเริ่มรู้ว่าตัวเอง เป็นแม่ที่บ่งการชีวิตลูก ชอบบังคับลูก เอาแต่ใจตนเอง จนทำให้ลูกๆ เสียใจ

ขั้นยุติเรื่องราว (Ending)

ย้อยเป็นเบาหวานต้องตัดขาทั้ง สองข้าง ปฐมประสบอุบัติเหตุ ย้อยช็อกจนขาดใจตาย, อรพรรณรู้ว่าประสงค์พิการจึงเลิก เรณูจึงกลับมาดูแล, ประสงค์แต่งงานกับบุญปลูก กมล แต่งงานกับจินดา ส่วนมงคลลูกชายคนสุดท้ายต้องเสียชีวิตเพราะจมน้ำตาย

จากการวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องทั้งหมดของละครโทรทัศน์ “กรงกรรม” เป็นการนำเสนอเรื่องของของความเป็นแม่ที่บ่งการชีวิตของลูกชายทั้ง 4 คน โดยให้แต่งงาน กับคนที่แม่เลือกให้เท่านั้น ภาพของความเป็นแม่ จะเห็นได้ว่าถูกนำเสนอผ่านละครโทรทัศน์ เป็นการนำเสนอความเป็นแม่ที่ไม่ประสบความสำเร็จ และการทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ด้วยการ บังคับลูกชายทุกคน ทุกวิถีทาง ซึ่งนำไปสู่การบ่งการชีวิตลูก และทำให้ครอบครัวของลูกชาย ทั้ง 4 คน ไม่ประสบความสำเร็จและพบกับความสูญเสีย ซึ่งนำไปสู่โศกนาฏกรรม

ซึ่งผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมด 19 ตอนของละครโทรทัศน์ “กรงกรรม” ได้มีเนื้อหาที่สื่อถึงความเป็นแม่ที่เด่นชัด โดยเฉพาะตัวละครแม่ย้อย ดังต่อไปนี้

1) เป็นแม่ที่คอยบ่งการชีวิตลูก

ละครโทรทัศน์ “กรงกรรม” ทั้ง 19 ตอนเป็นการนำเสนอเรื่องของความเป็นแม่ โดยเป็นแม่ที่คอยบ่งการชีวิตลูกทุกคนเพื่อหวังให้พวกลูกชายทั้ง 4 คนมีชีวิตที่ดี โดยบ่งการ ชีวิตลูกในเรื่องของลูกสะใภ้ที่จะเข้ามาในชีวิตลูกชายของตนเองทุกคน แต่แล้วสิ่งที่แม่ย้อย ได้ทำไปก็ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะลูกทั้ง 4 คน ไม่ได้รักผู้หญิงที่แม่ย้อยหาให้ อีกทั้ง เป็นการบังคับฝืนใจลูกชายให้ไปแต่งงานกับคนที่ลูกชายตนเอง ไม่ได้รัก สุดท้ายลูกชาย ทั้ง 4 คนก็ไม่สมหวังในเรื่องความรักเลยสักคนเดียว

2) เป็นแม่ที่มูทะลุ ใจไววาย

ละครโทรทัศน์ “กรงกรรม” ทั้ง 19 ตอนเป็นการนำเสนอเรื่องของความเป็นแม่ โดยเป็นแม่ที่มีนิสัยคุณัน หุนหันพลันแล่น โกรธแล้วทำอะไรลงไปอย่างไม่คำนึงถึงเหตุผล หรือ ไม่ยับยั้ง โดยย้อยได้แสดงออกด้วยการขว้างปาสิ่งของใส่ผู้อื่นหากไม่พอใจ หรือ ใช้เท้า ดินถีบคนที่มาทำให้เกิดความรำคาญ

3) เป็นแม่ที่รักศักดิ์ศรีของตนเอง

ละครโทรทัศน์ “กรงกรรม” ทั้ง 19 ตอนเป็นการนำเสนอเรื่องของความเป็นแม่ที่รักศักดิ์ศรีของตนเอง พุดคำไหนดำนั้น ไม่ยอมให้ใครมาดูตนเอง ยกตัวอย่างเช่น เมื่อปฐมลูกชายคนโตของช้อยกับมาพร้อมกับเรณูหญิงสาวที่ทำอาชีพขายบริการในบาร์ที่ดาคิล ทำให้ช้อยไม่พอใจเป็นอย่างมาก เพราะปฐมมีคู่มั่นอยู่แล้ว นั่นก็คือฟิล ซึ่งปุดสาวเข้าเฝ้าโรงสีที่ตลาดทับกฤษซึ่งเพียบพร้อมด้วยหน้าตาฐานะ และการศึกษา ด้วยความที่ช้อยรักศักดิ์ศรีของตนเองพุดคำไหนดำนั้น และไม่ยอมมีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวของฟิล จึงไปหาประสงค์ซึ่งบวชอยู่ที่วัดและขอให้เขาสึกออกมาแต่งงานกับฟิลแทนปฐม และช้อยก็ให้สินสอดทองหมั้นใหม่ทั้งหมด และเป็นคนรับผิดชอบค่าจัดงานด้วย

4) เป็นแม่ที่เห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตนเอง

ละครโทรทัศน์ “กรงกรรม” ทั้ง 19 ตอนเป็นการนำเสนอเรื่องของความเป็นแม่ที่เห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตัวเอง ละครโทรทัศน์ได้นำเสนอภาพแม่ช้อย โดยที่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดๆ ก็ตามแม่ช้อยจะยึดความคิดของตนเองเป็นหลัก เอาแต่ใจตนเอง ไม่ฟังความคิดเห็นจากลูกชาย ยกตัวอย่างเช่น กมล (อาซ่า) ที่แม่ช้อยพยายามจับให้แต่งงานกับเพียงเพ็ญ เพราะเห็นว่าเพียงเพ็ญมีฐานะดี เป็นลูกสาวกำนัน แต่แม่ช้อยไม่รู้เลยว่าเพียงเพ็ญท้องกับผู้ชายคนอื่น กมลก็พยายามอธิบายให้แม่ช้อยฟังว่าตนเองไม่ได้ชอบเพียงเพ็ญ แต่ก็ไม่ได้อยากขัดใจแม่ จึงยอมแต่งงานด้วย

5) เป็นแม่เจ้าคิดเจ้าแค้น

ละครโทรทัศน์ “กรงกรรม” ทั้ง 19 ตอนเป็นการนำเสนอเรื่องของความเป็นแม่ที่เจ้าคิดเจ้าแค้น เป็นคนที่มีกษัตริย์อาฆาตพยาบาท ผู้ใจแค้นกับคนที่ทำร้าย หรือทำให้ตนเองดูไร้ศักดิ์ศรี ไม่รู้จักกลดละ ไม่รู้จักให้อภัยคนอื่น โดยแม่ช้อยมักจะผูกใจกับลูกสะใภ้ อย่างเรณู ไม่ชอบ อาฆาตพยาบาทที่เรณูมาพุดจาประชนประชั้น หรือต่อล้อต่อเถียงกับตนเอง

6) เป็นแม่ที่ดูถูกชนชั้นทางสังคม

ละครโทรทัศน์ “กรงกรรม” ทั้ง 19 ตอนเป็นการนำเสนอเรื่องของความเป็นแม่ที่ดูถูกชนชั้นทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแต่งงาน โดยแม่ช้อยจะต้องให้ลูกชายของตนเองแต่งงานกับคนที่เหมาะสมทางฐานะกับตนเอง โดยแม่ช้อยจะให้ความสำคัญกับหน้าตาทางสังคมมากกว่าสิ่งอื่นๆ โดยไม่สนใจว่าจะเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมตามครรลองคลองธรรม ยกตัวอย่างเช่น เมื่อรู้ว่าเรณูมาจากดาคิล และแต่งตัวผิดแผกไปจากผู้หญิงทั่วไป ก็จะดูถูกราคาว่าเป็นคนชั้นต่ำอย่างทันทีทันใด โดยดูแต่ลักษณะรูปลักษณ์ภายนอกไม่ได้ดูภายในจิตใจ

7) เป็นแม่ที่พุดจาไม่สุภาพ คำทอด้วยคำหยาบคาย รุนแรง

ละครโทรทัศน์ “กรงกรรม” ทั้ง 19 ตอนเป็นการนำเสนอเรื่องของความเป็นแม่ที่พุดจาไม่สุภาพ คำทอด้วยคำหยาบคาย รุนแรง ยกตัวอย่างเช่นแม่ช้อยดาเรณู “กูไม่มีวันญาติคิดกับมึงหรืออีกะหรี”, “มึงก็แค่อีตัว” เป็นต้น

ทั้งนี้ตัวละครแม่ตัวอื่นๆ ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” ก็ไม่เด่นชัดเท่าที่ควร เพียงแต่ปรากฏตัวละครของเรณู ที่มีฉากบางตอนที่แสดงถึงความเป็นแม่ ซึ่งแตกต่างจากตัวละครแม่ช้อย โดยแม่อย่างเรณูนั้น เป็นแม่ที่มีความรัก ความเมตตาให้กับลูก พุดจากับลูกดี ให้ความรักความอบอุ่นลูกอย่างเต็มที่เท่าที่จะทำได้ ซึ่งถึงแม้จะเคยทำอาชีพโสเภณีมาก่อน แต่ก็กลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดี และทำความดีเรื่อยมา

2. แก่นเรื่อง (Theme) แก่นความคิดที่เรื่องได้นำเสนอต่อผู้ชม (J.S.R Goodlad, 1971 อ้างใน สุภาวรรณ วรรณะสุกกุล, 2550) ได้อธิบายว่า อาจเป็นสาระหรือข้อคิดเห็นที่สอดแทรกอยู่ ภายใต้องค์ประกอบต่างๆ ของละคร โดยละครเรื่องต่างๆ ที่นำเสนอต่อผู้ชมสามารถวิเคราะห์แก่นเรื่องของละคร

จากการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ “กรงกรรม” จำนวน 19 ตอน พบว่า มีการใช้แก่นเรื่องหลักในเรื่องคือความรักที่พอดิของแม่การใช้ชีวิตในสายกลาง จะทำให้ชีวิตมีความสุข โดย “กรงกรรม” ได้นำเสนอความรักในอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นความรักที่ไม่ได้เน้นที่ความรักแบบหนุ่มสาว เป็นความรักที่มาพร้อมกับความเห็นแก่ตัว รักของแม่ รักที่ไม่ถูกวิธี รักที่มากจนเกินไป จนทำให้เกิดความไม่เหมาะสมภายในครอบครัว

แก่นเรื่องรอง คือ การทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ซึ่งสอดคล้องกับชื่อละครโทรทัศน์ “กรงกรรม” ที่ในตัวละครได้สะท้อนให้เห็นว่าใครทำอะไรก็ได้ผลการกระทำแบบนั้น ผู้ที่ทำกรรมสิ่งใดไว้ จะดีหรือชั่วก็ตาม จะต้องรับผลของกรรมนั้น ตามที่คำธรรมะสอน บทเรียนที่คนดูจะได้จากเรื่องนั้นคือ ยิ่งปล่อยวางได้มากเท่าไรยิ่งมีความสุขได้มากเท่านั้น ส่วนใครที่ติดอยู่ในความโกรธแค้นอาฆาต ไฟโกรธในก็จะเผาทำลายตัวเองในที่สุด

นอกจากนี้ละครโทรทัศน์เรื่องดังกล่าวยังให้แง่คิดและคติสอนใจแก่ผู้ชม เพื่อปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ “บางทีเรื่องแย่ๆ บางเรื่องมันเป็นเพราะเราคิดไปเอง” (สามีของแม่ช้อย), “เวลาโกรธอย่าไปด่าเขา เพราะเวลาผ่านไป ความโกรธหายแต่สิ่งที่ด่าเขาไม่หาย” (อาชากลูกชายคนที่ 3), “จะทำอะไร ต้องทำด้วยใจและซื่อสัตย์ จะมีแต่กำไร ถึงกำไรจะไม่ใช้ตัวเงิน แต่ความสบายใจมีค่าอย่างนับไม่ได้” (เรณู), “บุญก็อยู่ส่วนบุญ บาปก็อยู่ส่วนบาปมันล้างกันไม่ได้” (หมอลู), “อะไรที่ทำให้พ่อแม่สบายใจที่สุดต้องรีบทำก่อนที่จะไม่มีโอกาส” (อาซา) เป็นต้น

3. ความขัดแย้ง (Conflict) สำหรับละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” ปรากฏความขัดแย้งอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และ 2) ความขัดแย้งภายในจิตใจของมนุษย์เอง และ 3) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับพลังภายนอก

4. ตัวละคร (Character) จากการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ ประเภทละครชุดเรื่อง “กรงกรรม” จำนวน 19 ตอน โดยใช้เกณฑ์เรื่องของการจำแนกตัวละครตาม “ลักษณะนิสัยของตัวละคร” พบว่าตัวละครทุกตัวมีหลายลักษณะหรือตัวละครซับซ้อน (Round Character or Complex Character) หมายถึง ตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหลายๆ ด้านอยู่ในตัวเอง เป็นตัวละครที่มีชีวิต ความคิด อารมณ์ และความรู้สึกเหมือนกับมนุษย์จริงๆ อาจมีทั้ง รัก โกรธ โกรธ หลง ดี หรือเลว อยู่ในตัวเองได้ จะเป็นลักษณะของตัวละครที่เราสามารถพบเจอ เช่นนี้ได้ในชีวิตประจำวัน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยของอธิบายลักษณะของตัวละครที่ปรากฏในภาพรวมของตัวละครหลัก ดังนี้

ตัวละครแม่ช้อย เป็นผู้มีฐานะดี ร่ำรวย เป็นเจ้าของร้านค้าและโรงสีที่ชุมชน แดงกายคูตีเป็นเจ้าเป็นมีคนที่ชอบบงการชีวิตลูกตัวเอง คอยจัดการทุกอย่างภายในบ้าน เห็นแก่ตัว เจ้าคิดเจ้าแค้น หยิ่งในศักดิ์ศรีของตนเอง พุดจาไม่สุภาพ รุนแรง มีปากเสียงกับลูกสะใภ้คนโตอย่างรุนแรงตลอดเวลา ไม่ยอมให้ใครมาพุดจาถูกเหยียดหยามตนเอง

ภาพที่ 1 ภาพประกอบแสดงตัวละครแม่ช้อย

ตัวละครเรณู เป็นผู้หญิงที่หน้าตาสวย แต่เคยทำอาชีพขายบริการมาก่อน แต่งตัวคูตี ฐานะยากจน แต่เป็นคนจิตใจดี ทำทุกอย่างเพื่อให้ชนะใจแม่สามี เป็นคนที่พุดจาตรง ไม่อ้อมค้อม รักใครรักจริง เรณูมีความขยันในการทำมาหากิน พยายามปรับปรุงตัวเอง ทำอาชีพที่ดี ขายขนม เก็บเงินเก่ง

ภาพที่ 2 ภาพประกอบแสดงตัวละครเรณู

ตัวละครปรธม หรือ เฮียใช้ ลูกชายคนโตของแม่ช้อย ตระกูลแบ้ พบรักกับเรณูที่บาร์ที่ตาคลี และพากันย้ายมาอยู่ที่หุ้มแสง เฮียใช้เป็นทำอาชีพเป็นทหาร เป็นคนสุขุม แต่ด้วยความเกรงใจเจ้านายที่เป็นทหาร ทำให้ต้องแต่งงานใหม่กับลูกเจ้านาย แต่สุดท้ายประสบอุบัติเหตุจนพิการ ทำให้ลูกสาวเจ้านายเลิกไป เรณูจึงกลับไปดูแลเฮียใช้

ภาพที่ 3 ภาพประกอบแสดงตัวละครปรธม หรือ เฮียใช้

ตัวละครประสงค์ หรือ อาตง ลูกชายคนที่ 2 ของแม่ช้อย ตระกูลแบ้ เคยบวชพระ แต่แม่ขอให้สึกมาแต่งงานกับพี่ไลคู่หมั้นเก่าของเฮียใช้เป็นคนสุภาพ พุดจาใจเย็น แต่งกายสุภาพ นิสัยเป็นคนที่เรียบร้อย พุดจาดี

ภาพที่ 4 ภาพประกอบแสดงตัวละครประสงค์ หรือ อาตง

ตัวละครกรมล หรือ อาซา ลูกชายคนที่ 3 ของแม่ช้อย เป็นคนจิตใจดี หน้าตาน่ารัก แต่งตัวสุภาพ ชอบช่วยเหลือพี่สะใภ้จากแม่ช้อยที่ชอบค้าอยู่เสมอ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ เป็นลูกที่ดี

ภาพที่ 5 ภาพประกอบแสดงตัวละครกรมล หรือ อาซา

ตัวละครกรมกล หรือ อาลี ลูกชายคนที่ 4 ของแม่ช้อย ตระกูลเบ๊ นิสัยเจ้าชู้ เป็นนักเรียนโรงเรียนช่างอยู่ที่ปากน้ำโพ

ภาพที่ 6 ภาพประกอบแสดงตัวละครกรมกล หรือ อาลี

ตัวละครพิไล เป็นคู่หมั้นเก่าของเฮียไช้ แต่ต้องไปแต่งงานกับอาดง ทำให้พิไลมีความแค้น เป็นคนจิตใจไม่ดี ชอบขยุ่งให้แม่ช้อยเกลียดเธอ พิไลเป็นคนฐานะร่ำรวย แต่งตัวดูดีอยู่ตลอดเวลา แต่ชอบขั๊กยกเงินชายของแม่ช้อยไปเป็นของตนเอง

ภาพที่ 7 ภาพประกอบแสดงตัวละครพิไล

5. ฉาก (Setting) สำหรับฉากที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ประเภทละครชุดเรื่อง “กรงกรรม” ผู้วิจัยพบว่า มีฉากเด่นๆ อยู่ 2 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ ฉากที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ และฉากที่เป็นการดำเนินชีวิตของตัวละครฉากต่างๆ ที่พบเห็นในละครโทรทัศน์ที่เลือกมา ทำการศึกษาจำนวน 19 ตอนนั้น ต่างก็มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่อง ในแต่ละตอนนั้นๆ ได้เป็นอย่างดีและเป็นการสร้างความสนใจให้กับตัวละครในแต่ละตอน เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้ หากวิเคราะห์ดูจะเห็นว่าสภาพแวดล้อมหรือฉากที่ปรากฏในสื่อ จะเป็นอาชีพของความเป็นแม่ ครอบครัว ชุมชน ส่วนใหญ่เป็นฉากที่อยู่ในอำเภอชุมแสง อำเภอเก่าแก่ของจังหวัดนครสวรรค์ เป็นฉากที่เป็นย่านตลาดร้านค้าต่างๆ มากบ้าน ทั้งบริเวณร้านขายของชำหน้าบ้าน “แม่้อยอ” หรือในตัวตลาดที่เรณู มักนำขนมไปขาย เป็นบรรยากาศที่คลั่งคลั่งเหมือนย้อนไปในอดีต

ฉากที่เกี่ยวข้องกับแม่ ยกตัวอย่างเช่น ฉากที่แม่้อยอคุยกับลูกๆ ทั้ง 4 คนในบ้าน ของตนเอง เป็นฉากที่แสดงให้เห็นว่าแม่เป็นที่เจ้ากี้เจ้าการ เอาแต่ใจตนเอง เป็นต้น

ฉากที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ยกตัวอย่างเช่น ฉากที่บ้านของแม่้อยอ ที่มีสามี และลูกชายทั้ง 4 คนอยู่ในร้านค้าของตนเอง รวมถึงขายของให้ลูกค้าคนอื่นๆ และเรณู ที่เป็นลูกสะใภ้ผ่านมาซื้อของที่ร้านค้า เป็นฉากที่แม่้อยอจะแสดงการดูถูกชนชั้นคนอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเรณู ลูกสะใภ้ที่แม่้อยอไม่ชอบ จะใช้คำพูดเหยียดหยาม คำทอเวลาที่เรณูเข้ามาซื้อของ เป็นต้น

ฉากที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ยกตัวอย่างเช่น ฉากการค้าขายในตลาด ในชุมชน ที่ตัวละครหลักอาศัยอยู่, ฉากในบริเวณหมู่บ้านที่จัดงานศพโกสั่ว๊ด เป็นต้น

ภาพที่ 8 ตัวอย่างภาพประกอบแสดงตัวละครฉากชุมชนที่ตัวละครหลักอาศัยอยู่

6. บทสนทนา (Dialogue) สำหรับละครโทรทัศน์ เรื่อง “กรงกรรม” จำนวน 19 ตอน พบว่า ภาษาที่ตัวละครแม่ใช้เป็นภาษาที่รุนแรง ก้าวร้าว มีการดกเถียงกันและการ

คำทอด้วยภาษาที่หยาบคาย ไม่สุภาพระหว่างแม่ย้อยและลูกสะใภ้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพของแม่ในละครว่าเป็นคนชอบใช้อำนาจ ไม่กลัวใคร เห็นแก่ตัว เอาความคิดตัวเองเป็นใหญ่ โดยเป็นภาษาที่ใช้สำหรับการฟัง โดยกลุ่มผู้ชมเป้าหมายเป็นกลุ่มผู้ชมทั่วไป การใช้คำพูดในการสื่อสารก็เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชม โดยเฉพาะแม่ย้อยที่ภาษาที่ใช้ก็มีลักษณะเหมือนการพูดคุยไม่เป็นทางการ ไม่ใช่ภาษาที่ซับซ้อน แต่ไม่สุภาพ มีการคำทอที่รุนแรง เป็นการพูดจาที่ไม่สุภาพของแม่ย้อยที่แสดงออกอย่างเห็นได้ชัดเจน

ส่วนเนื้อหาของตัวละครใช้สื่อสารกัน โดยเฉพาะตัวละครหลัก อย่างแม่ย้อย มักจะมีเนื้อหาของคำพูดที่ตรง และแรงจนเกินไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งถือว่าเป็นบทสนทนาที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม มีการใช้ภาษาที่สื่อความหมายถึง การคำที่รุนแรง ไม่สุภาพ

การสนทนาระหว่างแม่ย้อยและเรณูก็จะมีการใช้ภาษาที่ตรงๆ พูดไม่เพราะ ไม่สุภาพ คำทอด้วยคำพูดที่รุนแรงเกือบตลอดทั้งเรื่อง

ยกตัวอย่างเช่น ระหว่างที่เรณูเดินผ่านมาร้านแม่ย้อย แม่ย้อยไม่พอใจจึงคำทอเรณูด้วยความรุนแรง

แม่ย้อย : อีเรณูใครใช้ให้มึงมา่วนวายในร้านกู

เรณู : หนูมาช่วย

แม่ย้อย : มึงออกไปเลยนะ มึงไปอยู่ในที่ๆ ของมึง มึงไม่ต้องมาทำสะเนียดจัญไร
ในร้านกู

แม่ย้อยหันไปคำอาษา

แม่ย้อย : กูบอกมึงแล้วไซ้ใหม่ให้มึงเฝ้าร้านดีๆ มึงนี่ไว้ใจไม่ได้เลยนะ ไอ้ซา

อาษา : หนูก็เฝ้าร้านดีๆ ตามที่ม้าบอกละนะ หนูไม่ได้ไปไหนเลยนะม้า

แม่ย้อย : แล้วทำไมมึงปล่อยให้มันมาเตะที่ร้านเราเล่า

อาษา : ซ้อเจามาช่วย ม้าคูตีของเป็นระเบียบขึ้นตั้งเยอะ

แม่ย้อย : ซ้อเธอ ใครซ้อมึงไอ้ซา

อาษา : ก็ซ้อเขาเป็นเมียของตัวเฮีย ก็ต้องเป็นซ้อไซ้ใหม่ม้า

แม่ย้อย : มันเป็นแค่ฮึดตัว อีนางบำเรอ มันไม่ใช่ลูกสะใภ้กู และไม่ใช่พี่สะใภ้มึง

แล้วก็เลิกเรียกมันว่าซ้อได้แล้ว มึงบอกใครต่อใครนะว่ามันไม่ใช่สะใภ้เรา บ้านเราต้องไม่มีสะใภ้แบบนี้เด็ดขาด

เรณู : มีไม่มีก็เป็นไปแล้วละจ๊ะ

แม่ย้อย : กูไม่รู้จะสรรหาคำอะไรมาให้มึง มันเจ็บแสบ อีเรณู

เรณู : แล้วม้าจะคำหนูทำไมให้เหลือละจ๊ะ ถึงม้าจะขุดคำหยาบไปไหนมาหนู

ก็ไม่รู้สึกหอรอก

แม่ช้อย : อีหน้าด้าน

เรณู : ก็มันจริงไหมละจะมีใครๆ เขาก็รู้กันทั้งชุมแสงว่าหนูมาในฐานะเมียที่อึดท้องลูกของพี่ใช้ลูกชายคนโตของมี้า อึดท้องหลานของมี้าอยู่ มี้าค่าหนูเข้าใจ เอาหนูมาประจาน หนูถามจริงเถอะ มี้าไม่อายบ้างหรือใครได้ยินจะพากันหัวเราะเปล่านั้นจะ

แม่ช้อย : อีเรณู

เรณู : หนูพูดความจริง ความจริงเป็นสิ่งไม่ตายนะ แต่คนที่รู้ความจริงแล้วไม่ยอมรับความจริงนะ ระวังนะ ระวังจะออกแตกตาย

แม่ช้อย : อีเวร นี่มีมึงขงูหรือ

เรณู : แขงอะไรมี้า หนูยังไม่ได้แข่งอะไรเลย หนูพูดชื่อมี้าหรือซาซาได้ยินไหม พี่ไม่ได้พูดชื่อมี้าสักคำ

อาซา : ซ้อๆ

แม่ช้อย : ซ้อก็ไม่ได้ เจ๊กก็ไม่ได้ มีมึงไปนับญาติมันทำไม

อาซา : งั้นกลับบ้านก่อน

เรณู : เฮ้ยเห็นอัยพูดกับคนไม่รู้ฟัง ชางั้นซ้อกลับบ้านก่อนนะ ถ้าพี่ใช้กลับมาซ้อฝากบอกด้วยว่าเดี๋ยววันนี้ซ้อจะคำสั้มคำแข่บๆ ให้กิน ถ้าพี่ใช้อยากกินก็ให้ตามไปกินที่บ้านนะ เฮ้ย ถ้าซาเปรี้ยวปากน้ำลายไหล น้ำลายสออยากกินตามไปกินด้วยกันก็ได้นะ เดี่ยวซ้อจะคำๆ คำเพื่อ หนูไปนะจะมี

แม่ช้อย : ไปเลย ไปๆ มีมึงไปไหนก็ไปเลยอีหน้าด้าน อึนซ้นตำอีไม่มีขงอายซาตินี้ทั้งชาติกูไม่มีวันญาติติดกับมึงหรือ อึกระหรี มีมึงอย่าหวังมาซุบมือเปิบนะมาใช้นามสกุลกู มีมึงก็ได้แต่ฝันไปเถอะหะ มีมึงจักอิช้อยน้อยไปแล้ว

เนื้อหาที่อยู่ในบทสนทนา เป็นเนื้อหาที่พูดถกเถียงกันระหว่างแม่สามีและลูกสะใภ้ โดยที่แม่ช้อยไม่พอใจที่เรณูมาหาที่ร้านค้าของตนเอง

ฉากสนทนาที่แม่ช้อยไปตามคำเรณูที่บ้าน ขณะที่เรณูดำน้ำพริกอยู่

แม่ช้อย : อีเรณู

เรณู : จำเจ้าแก่นี่

แม่ช้อย : เขาลือกันทั้งตลาดแล้วเนี่ยว่ามีงเอาเพื่อนกระหรีมาอยู่ที่บ้านนี้จริงไหม

เรณู : ตายแล้วเพื่อนกระหรี ใครกันหรือจะเจ้าแก่นี่

แม่ช้อย : มีมึงไม่ต้องทำมาเป็นหน้าซ้อตาใสเลย กูนี้หน้าซาไปหมดแล้ว มีมึงทำแบบนี้เหมือนมีมึงขงูมากมีมึงรู้ไหม หี บ้านกูไม่ใช่ซ้องโศกณีนะ แล้วอี่เมื่อคินนี้ในงานที่เจามาป่วนๆ กันนี้ นั่นเพื่อนมีมึงแห่งๆ เลย ทำอย่างนี้เห็นทีจะอยู่ด้วยกันไม่ได้แล้วนะ เถียงสิ ทำไม่อย่างนี้ไม่เถียงละ เถียงทำไม

เรณู : ก็ถ้าหนูเลี้ยงเค้าแก่เนี่ยก็หาว่าหนูแก่ตัวอีก จริงไหมละจ๊ะ
แม่ช้อย : อ้อ อย่างนี้ก็แปลว่ามึง ขอมรับแล้ว ไปเลยนะ มึงเก็บข้าวเก็บของแล้ว
ก็ออกไปจากที่นี่ มึงจะไปอยู่ที่ไหนมึงก็ไป

เรณู : หนูคงไปไหนไม่ได้หรอกจ๊ะ ผัวหนูเขาบอกให้หนูรอเขาที่นี้
แม่ช้อย : มึงไม่ต้องรอแล้ว เพราะกูบอกไอ้ใช้ให้มันหาเมียใหม่ ที่สววกว่ามึง
ที่สาวกว่ามึงมีอยู่เกลื่อนถนนไป

เรณู : เถ้าแก่เนี่ยจ๋า ถ้าหนูไปผัวหนูเขาจะกลับมาให้เถ้าแก่เนี่ยเห็นหน้า
อีกหรือจ๊ะ

แม่ช้อย : มึงไม่ต้องมาขู่กูนะอีเรณู

เรณู : หนูไม่ได้ขู่จะจ๊ะ แต่เถ้าแก่เนี่ยไม่เคยได้ยินหรือ ว่าความรักเนี่ย
มันทำให้คนตาบอด หนูหนวกแถมยังโง่เป็นควายอีกต่างหาก

แม่ช้อย : มึงพูดแบบนี้มึงหมายความว่ายังไง

เรณู : ก็หมายความว่าผัวหนูเขารักหนู เขาหลงหนูก็ตามไปอยู่ด้วยงั้นจ๊ะ

แม่ช้อย : นี่มึงกำลังขอมรับแล้วไอ้ใหม่ ว่ามึงทำของสกปรกใส่ลูกกู

แม่ช้อยพยายามจะเข้าบ้านที่เรณูอยู่

เรณู : เข้าไม่ได้

แม่ช้อย : ทำไมจะเข้าไม่ได้ นี่มันบ้านกู

เรณู : เถ้าแก่เนี่ยอย่าหาเรื่องกันไปได้ไหม

แม่ช้อย : กูจะจับให้ได้คาหนังคาเขาไม่ว่ามึงทำของสกปรกใส่ลูกกู

จากบทสนทนาข้างต้น จะเห็นว่าเป็นการใช้คำพูดที่รุนแรง ไม่สุภาพ มีการพูด
กู มึง คุณกูเรณู ซึ่งถือว่าเป็นสื่อโทรทัศน์ที่น่าเสนาออกมาเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม มักใช้คำพูด
ที่ตรงและแรงจนเกินไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งถือว่าเป็นบทสนทนาที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม
มีการใช้ภาษาที่สื่อความหมายถึงการขั้ววน การด่าที่รุนแรงไม่สุภาพ

7. มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view) จากการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ เรื่อง
“กรงกรรม” จำนวน 19 ตอน เป็นการนำเสนอการเล่าเรื่องจากมุมมองที่เป็นกลาง
(The objective) เป็นการเล่าเรื่องที่ไม่ปรากฏตัวผู้เล่าในลักษณะของตัวบุคคล แต่จะเป็นการ
เล่าจากมุมมองของคนนอกที่สังเกตและรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นกลาง ตามที่
เหตุการณ์เกิดขึ้นจริง และปล่อยให้ผู้ชมตัดสินใจเอง ซึ่งจะทำให้มีความเป็นกลาง แต่อาจ
ไม่สามารถช่วยให้ผู้ชมเข้าใจอารมณ์ ความคิด จิตใจของตัวละครได้อย่างลึกซึ้ง โดยผู้เล่า
ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ไม่เข้าข้างใครเป็นพิเศษ ให้ผู้ชมได้คิดแต่ตัดสินใจเองว่าเป็นอย่างไร

8. **ตอนจบ (Ending)** หรือการปิดเรื่อง จากการวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ เรื่อง “กรงกรรม” จำนวน 19 ตอน ในส่วนของตอนจบ หรือการปิดเรื่อง พบว่า มีการจบเรื่องแบบคิดหวัง (Tragic Ending) โดยที่ตัวละคร แม่ช้อยนั้น จบด้วยการสูญเสีย เพราะสุดท้ายแม่ช้อยก็ได้รับกรรมของตนเอง คือตายในตอนจบที่ทราบข่าวการประสูติเหตุของลูกชายคนโต จึงเกิดอาการช็อคตาย ส่วนตัวละครแม่อีกหนึ่งตัว ที่ถึงแม้จะมีฉากที่นำเสนอเพียงไม่กี่ฉาก แต่บทบาทของความเป็นแม่ที่แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน คือเป็นแม่ที่ตรงกันข้ามกับตัวละครแม่ช้อย โดยแม่เรณูเป็นแม่ที่มีความรัก ความเมตตาให้กับลูก พูดยากับลูกดี ให้ความรักความอบอุ่นลูกอย่างเต็มที่เท่าที่จะทำได้ ซึ่งถึงแม้จะเคยทำอาชีพโสเภณีมาก่อน แต่ก็กลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดี และทำความดีเรื่อยมา ตอนจบก็จะได้รับผลดี โดยเป็นแม่ที่มีความสุขอยู่กับลูกๆ และครอบครัว

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า ละครโทรทัศน์ เรื่อง “กรงกรรม” จัดอยู่ประเภทของละคร TV. Serials หรือละครเรื่องยาวที่มีการเล่นหลายตอนจบ โดยมีประมาณ 20-30 ตอน ซึ่งเนื้อเรื่องทั้งหมดจะเป็นเรื่องเดียวกัน มีออกอากาศเป็นประจำและใช้นักแสดงชุดเดียวกัน โดยที่ละครแบบนี้จะรู้จักในชื่อของ Soap Opera ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทีวีสีช่อง 3 เวลา 20.30 น. (ละครโทรทัศน์หลังข่าว) 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 – 30 เมษายน พ.ศ. 2562 และฉายซ้ำทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ในช่วงละครเย็นเวลา 18.45 -19.45 น. ในวันที่ 26 มิถุนายน 2562 จนถึงปัจจุบัน ส่วนมากจะมีการนำเสนอภาพของความเป็นแม่ที่คอยบงการชีวิตของลูกชายทั้ง 4 คนเป็นหลัก หรือเรียกได้ว่าเป็นการบงการชีวิตของคนทุกคนในครอบครัว การเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์ เรื่อง “กรงกรรม” จะใช้วิธีการแนะนำตัวละครหลักในเรื่องให้ปรากฏออกมาทีละตัว และมีการใช้ประเด็นเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างแม่ช้อยและลูกสะใภ้ มาเป็นตัวเล่าเรื่องราว รวมถึงการบงการชีวิตของแม่ช้อยที่คอยบงการชีวิตลูก สอดคล้องกับองค์ประกอบพื้นฐานของการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์ที่พบในงานวิจัยของ สุภาวรรณ วรรณระสวกุล (2550) ว่าการเริ่มเรื่อง (Exposition) เป็นการชักจูงความสนใจของ ผู้ชมให้ติดตามเรื่องราว โดยใช้วิธีการแนะนำตัวละคร และมีปมขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างตัวละคร ลักษณะของตอนจบของเรื่องที่พบในละครเรื่อง “กรงกรรม” จะมีความหลากหลายจะเป็นการจบแบบได้รับผลกรรมของแต่ละคนที่ได้ทำกรรมไว้ โดยตัวละครแม่ช้อยเองเป็นการจบแบบคิดหวังเกิดความสูญเสีย โดยแม่ช้อยได้เสียลูกชายคนเล็กจากการจมน้ำตาย และตัวแม่ช้อยเองก็เสียชีวิต จากการที่มีโรคเบาหวานจนทำให้

ขาพิการอยู่แล้ว เมื่อได้รับข่าวการประสูติพิเศษของลูกชายคนโต ทำให้แม่ข้อยช็อกและเสียชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบพื้นฐานของการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์ ที่พบในงานวิจัยของ สุภาวธรรม วรรณะศุกกุล (2550) ว่าขั้นตอนการยุติเรื่องราว (Ending) เป็นขั้นตอนที่เรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดตั้งแต่ต้น ได้จบสิ้นลง ซึ่งสามารถจบได้หลายแบบ เช่น จบแบบมีความสุข (Happy Ending) จบอย่างสูญเสีย หรือจบแบบเป็นปริศนาให้คิดต่อไป

แก่นเรื่องในลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏในละครละครโทรทัศน์ เรื่อง “กรงกรรม” สอดคล้องกับแนวคิดของ (J.S.R Goodlad, 1971 อ้างใน สุภาวธรรม วรรณะศุกกุล, 2550, หน้า 16-17) ในแนวความคิดเรื่อง ประเภทของแก่นเรื่อง ว่าละครเรื่องต่างๆ ที่นำเสนอต่อผู้ชม โดยละครกรงกรรม ถือเป็นละครแนว Morality Theme คือพบว่า มีการใช้แก่นเรื่องหลัก ในเรื่องคือ ความรักที่พ่อดีของแม่ การใช้ชีวิตในสายกลาง จะทำให้ชีวิตมีความสุข และละครที่มีแนวเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยา เนื้อเรื่อง เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากหลักศีลธรรมของสังคม ละครจะแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของการทำความดีว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นสิ่งที่สังคมปรารถนาต้องการ หรือแสดงให้เห็นถึงการที่บุคคล เลือกที่จะกระทำระหว่างความดีกับความชั่ว และผลที่จะได้รับต่อมาหลังจากการทำความดีและทำชั่วนั้นๆ ในตอนสุดท้าย บทสนทนา (Dialogue) สำหรับละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” จำนวน 19 ตอน พบว่า มีการใช้ภาษาพูดสำหรับการสนทนาทางละครโทรทัศน์ โดยเป็นภาษาที่ใช้สำหรับการฟัง โดยกลุ่มผู้ชมเป้าหมายเป็นกลุ่มผู้ชมทั่วไป การใช้คำพูดที่คำต่อคำค่อนข้างรุนแรงเกือบตลอดทั้งเรื่อง ภาษาที่ใช้ก็มีลักษณะเหมือนการพูดคุยไม่เป็นทางการ ไม่ใช้ภาษาที่ซับซ้อน มักใช้คำพูดที่ตรงและแรงจนเกินไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งถือว่าเป็นบทสนทนาที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม มีการใช้ภาษาที่สื่อความหมายถึงการดูถูกเรื่องของคนอื่น อาชีพ การดำที่รุนแรง ไม่สุภาพ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมสื่อละครโทรทัศน์ นำเสนอเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมการลอกเลียนแบบตามที่ได้รับชม ไม่ว่าจะเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ โฆษณา ฯลฯ จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้รับชมตามช่วงเวลาออกอากาศ ซึ่งในระหว่างช่วงเวลา 18.00-22.00 น. เป็นช่วงเวลาที่มีย่านผู้รับชมสูงทุกเพศทุกวัย จึงควรออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมและไม่เป็นภัยต่อการพัฒนาทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ดังนั้นสื่อโทรทัศน์จึงมีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องในการควบคุมการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันของสังคม หากสถานีโทรทัศน์

นำเสนอเนื้อหา หรือออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ข่มขู่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

โดยละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” ได้เริ่มจากการเล่าเรื่องของความเป็นแม่ที่คอยบงการลูกชายทั้ง 4 คนในเรื่องของการแต่งงานการมีครอบครัว และอาชีพแต่เดิมก็คือค้าขาย การพัฒนาเหตุการณ์ก็เริ่มเข้าสู่ช่วงที่แม่ข้อยได้ลูกสะใภ้คนโตที่ตนไม่ชอบเนื่องจากลูกสะใภ้อย่างเรณู เป็นผู้หญิงขายบริการมาก่อน ภาพของความเป็นแม่ยิ่งแสดงให้เห็นถึงการกำหนดชีวิตครอบครัวของลูกชายคนโต โดยแม่ข้อยกับลูกสะใภ้เริ่มมีปากมีเสียงกัน การแสดงความรักของแม่เริ่มมีความเห็นแก่ตัว รักลูกที่ไม่ถูกวิธี ทำให้ครอบครัวของลูกชายคนโตมีปัญหา ซึ่งลูกสะใภ้คนอื่นๆ ที่ตามมาล้วนแล้วแต่แม่ข้อยเป็นคนเลือกให้ ซึ่งก็มีปัญหาทุกๆ ครอบครัวของลูก โดยละครโทรทัศน์ก็ได้สร้างให้เห็นเด่นชัดในทุกช่วงของความขัดแย้งในภาวะวิกฤตจนถึงขั้นภาวะคลั่งคลายที่ตัวแม่ข้อยเองเริ่มเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวของลูกๆ ซึ่งในขั้นขุติเรื่องราวก็ทำให้เห็นถึงผลของการกระทำของแม่ที่เกิดจากรักที่ไม่พอดี ทำให้ชีวิตและความสุขของแม่ในตอนจบ ซึ่งกว่าจะคิดได้แม่ข้อยก็ได้เสียชีวิตลง ซึ่งสอดคล้องกับผู้ประพันธ์บทละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” อย่างนิพนธ์ เทียงธรรม (จุฬามณี) ที่กล่าวว่า กรงตัวนี้ แปลว่า บ้าน กรงตัวนี้เปรียบเสมือนบ้านหลังหนึ่ง คือแม่ข้อย ที่เป็นศูนย์กลางของแม่ที่มีลูกๆ ทั้ง 4 คน แล้วเพราะตัวแม่ข้อยเองที่ทำให้ลูก และลูกสะใภ้แต่ละคนมีปัญหาภายในบ้าน (<http://www.voicetv.co.th/read/sXkjROEs>)

จากงานวิจัยชิ้นนี้สะท้อนให้เห็นภาพของความเป็นแม่ โดยที่ Robert Entman (1993) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของกรอบไว้ว่า ได้แก่ “การเลือก (Selection) และการทำให้โดดเด่น (Saliency) การวางกรอบคือการเลือกบางแง่มุม หรือบางมุมของความเป็นจริง และทำให้มันโดดเด่น โดยอาศัยบริบทของการสื่อสารต่างๆ ในอันที่จะเสนอปัญหา, ตีความสาเหตุ, ประเมินค่าทางศีลธรรม และ/หรือ แนะนำแนวทางแก้ไขต่อประเด็นนั้นๆ” เขาอธิบายว่า “ผู้ส่งสาร” จะวางกรอบ (โดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม) ด้วยการตัดสินใจว่าจะถ่ายทอดเรื่องใด โดยที่การตัดสินใจนั้น จะถูกชี้นำโดยประสบการณ์ และระบบความเชื่อของเขา กรอบจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของ “ตัวบท” ซึ่งจะทำหน้าที่นำกรอบที่ถูกขยายหรือถูกย่อบางแง่มุม โดยอาศัยวิธีการทางการสื่อสารต่างๆ แล้วนั้นผู้รับสาร โดยภาพของความเป็นแม่ที่ถูกสร้างผ่านละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม พบว่าเป็นแม่ที่บงการชีวิตลูก, แม่ที่มูทะลุจีไววาย, แม่ที่รักศักดิ์ศรีของตัวเอง, แม่ที่เห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตนเอง, แม่ที่เจ้าคิดเจ้าแค้น, เป็นแม่ที่ถูกชนชั้นทางสังคม และเป็นแม่ที่พุดจาไม่สุภาพ คำทอด้วยคำหยาบคาย รุนแรง นอกจากนี้

นี่ยังสอดคล้องกับกาญจนา แก้วเทพ (2551) กล่าวว่า จากภาพของแม่ในละครโทรทัศน์ที่ เบี่ยงเบนไปจากความหมายหลักของสังคมไทย ถือว่าเป็น “แม่ที่เบี่ยงเบน” คือแม่ที่ให้อำนาจลูกแต่เลี้ยงลูกเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานสังคมกำหนด

โดยนอกจากนี้ หากอภิปรายผลในกรณีที่แม่ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง กรงกรรม ที่เป็นแม่ที่เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานทางสังคมกำหนด จากมุมมองของนักสตรีนิยมเอง แมรี โวลสโตนคราฟต์ (Mary Wollstonecraft) นักสตรีนิยมคลื่นลูกที่สองในช่วงศตวรรษ 1960 ถึง 1980 ก็ได้เคยเสนอใน A Vindication of the Rights of Woman ว่า การเป็นแม่ที่ดีต้องเลี้ยงและดูแลลูกด้วยตนเอง ให้ความรักความอบอุ่น ไม่ใช่สนใจแต่ตนเอง (อ้างถึงในอุไร ไชยเสน, 2561) โดยในช่วงต้นของละครโทรทัศน์กำหนดกรอบภาพความเป็นแม่ในละครคือเป็นแม่ที่ไม่ได้สนใจความต้องการของลูก เลี้ยงลูกตามที่ตนเองต้องการ เอาแต่ใจตนเอง โดยเป็นแม่ที่ไม่ได้เป็นตามที่สังคมและวัฒนธรรมไทยต้องการให้เป็น แต่ในช่วงสุดท้ายละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรมก็ได้สร้างให้เห็นว่าความเป็นแม่แบบนี้จะได้รับการลงโทษ โดยละครโทรทัศน์ได้ทำให้ “แม่ช้อย” มีชีวิตที่ไม่ได้มีความสุขเลย ตั้งแต่การเริ่มต้นของการเป็นแม่ มีแต่เรื่องที่ทำให้ทุกข์ใจ จนสุดท้ายละครโทรทัศน์ได้ดำเนินเรื่องในมุมมองของทฤษฎีสตรีนิยมที่นำเสนอให้รู้ว่าผู้หญิงที่เป็นแม่ที่เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานทางสังคม ให้กลับเข้าสู่ความเป็นแม่ตามที่สังคมต้องการ ตามที่สังคมคาดหวังในท้ายที่สุด คือ ตัว “แม่ช้อย” ก็กลับตัวกลับใจเป็นแม่ที่ดีและยอมรับในการตัดสินใจของลูกๆ เข้าใจลูกมากยิ่งขึ้น ไม่เอาแต่ใจตนเอง

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องของการวิเคราะห์ภาพสะท้อนของความเป็นแม่จากละครโทรทัศน์ เรื่อง “กรงกรรม” จะเห็นได้ว่าสื่อนำเสนอเนื้อหาพฤติกรรมของความเป็นแม่ที่ไม่เหมาะสม การใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ คำทอรุนแรง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ หน่วยงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ที่กำกับดูแลเนื้อหารายการโทรทัศน์ ควรจะมีแนวทางป้องกันในการควบคุมเนื้อหาที่นำเสนอให้เหมาะสม ไม่ใช้คำพูดที่รุนแรง หยาบคาย การนำเสนอการใช้คำพูดในการดูถูกชนชั้น การบงการชีวิตของลูก รวมถึงการถกเถียงกันระหว่างแม่ตัวและลูกสะใภ้ ซึ่งเนื่องจากในปัจจุบันมีช่องทางการเข้าถึงเนื้อหาได้ง่าย และผู้ผลิตส่วนใหญ่มีก็จะนำเสนอเนื้อหาในลักษณะที่เลียนแบบประสบการณ์จริงในชีวิต ซึ่งทำให้

ผู้ชมหรือผู้ฟังได้รู้ได้เห็นสิ่งที่ไม่เคยประสบมาก่อนผ่านสื่อ ซึ่งเนื้อหาอาจมีการนำเสนอ บางอย่างที่ผิดศีลธรรมอันดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาพสะท้อนของความเป็นแม่จากละครโทรทัศน์ เรื่อง “กรงกรรม” ที่มีการนำเสนอเนื้อหาที่มีความเป็นแม่ที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงควรมีการศึกษา ถึงผู้ผลิตว่ามีวิธีการผลิต แนวคิดหรือขั้นตอนการผลิตอย่างไร เพื่อที่จะได้รายละเอียดต่างๆ ถึงความรุนแรงของเนื้อหาของรายการละครโทรทัศน์ที่ปรากฏอยู่ในละครโทรทัศน์
2. ควรมีการศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้ชมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพว่า ผู้ชมมีความพึงพอใจต่อการรับชมละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” เป็นอย่างไร เพื่อนำ ข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาเนื้อหาของละครโทรทัศน์เพื่อให้สอดคล้องกับ พฤติกรรมการรับสารของผู้ชมละครโทรทัศน์ต่อไป
3. ควรศึกษาภาพสะท้อนของความเป็นแม่จากสื่ออื่นๆ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต, สื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ เป็นต้น เพื่อนำผลวิจัยมาเปรียบเทียบ และเข้าใจรูปแบบการนำเสนอ เนื้อหาภาพสะท้อนของความเป็นแม่ผ่านสื่อต่างๆ มากขึ้น

รายการอ้างอิง

หนังสือ

- กาญจนา แก้วเทพ. (2542). สื่อสารมวลชน ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2553). สื่อสารมวลชน ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- กิติมา สุรสนธิ. (2533). ความรู้ทางการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์. 2540.
- ขวัญเรือน กิติวัฒน์. (2531). พลศาสตร์ของการสื่อสาร. ในเอกสารการสอนชุดวิชาพลศาสตร์การสื่อสาร หน้าที่ 2 หน้า (23-26). นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์.
- จิตพิชญ์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อลีน เพรส, กรุงเทพฯ.
- ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์. (2544). การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับเพศศึกษาของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงแก้ว เขียรสวัสดิ์กิจ. (2552). กระบวนการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาครีမ်ปรับสีผิวขาวทางโทรทัศน์ของผู้รับสารสตรี. วิทยานิพนธ์. วารสารศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชูชีพ อ่อนโลกสูง. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- นงลักษณ์ เอ็มประดิษฐ์ และคณะ. (2540). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประพิมพ์พร อันพาทรรหม. (2543). การศึกษาค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยวร กุมภีรัตน์. (2546). ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในจังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เมสสิริน ขวัญใจ. (2551). “เด็กกับการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์”. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต การสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ยุพดี ฐิติกุลเจริญ. (2537). ทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ลดาวัลย์ แก้วสีนวน. (2542). การเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองของนักศึกษาศาสนาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาสินี พิพิธกุล. การสื่อสารเรื่องเพศในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2552). คู่มือการเรียนรู้เท่าทันสื่อ. สำนักพิมพ์ปิ่นโต พับลิชชิ่ง. กรุงเทพฯ.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. “การเรียนรู้เท่าทันสื่อบนสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทย : กรณีศึกษาเฉพาะสื่อกระแสหลักและสื่อใหม่ ในช่วงเวลาหาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ. 2554” บทความ. คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2556.
- พัชรินทร์ ไทยบัณฑิตย์. (2548). อิทธิพลของรายการละครโทรทัศน์ที่มีผลกระทบต่อพัฒนาทางจริยธรรมสังคมไทย : ศึกษากรณี นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนหอวัง.
- พรสิทธิ์ พัฒนธนาบุรีรักษ์. (2546). แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชนในงานสารสนเทศ. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสาร หน่วยที่ 9 นันทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เสถียร เขยประทับ. (2525). การสื่อสารงานนวัตกรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมสิทธิ์ จิตรสถาพร. แนวโน้มของศูนย์การเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 2550.
- สิริวิญญู อินทรประเสริฐ. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของสื่อกับพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร.
- สินียา ไกรวิมล. (2545). ลักษณะของบทละครโทรทัศน์ไทยที่ได้รับความนิยมช่วงหลังข่าวจากปี พ.ศ. 2535-2544. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต นิเทศศาสตร์ การสื่อสารมวลชน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขใจ ประเทืองสุขเลิศ. (2549). การรับรู้ของคนไทยเกี่ยวกับความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อในยุคโลกาภิวัตน์. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทร พรหมวงศา. (2553). “พฤติกรรมการใช้ และการเรียนรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตตามการรับรู้ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดหนองบัวลำภู”. วิทยานิพนธ์. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขุมล จันทวี. (2550). การวิเคราะห์เพลงไทยสากลแนวใหม่ในช่วงปี พ.ศ.2524-พ.ศ.2534. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา บุญญาภาพพงศ์. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นในเขต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาณี แก้วมณี. (2547). “การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อหนังสือพิมพ์ : กรณีศึกษานักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์. วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาวรรณ วรชนะศุกุล. (2550). คุณลักษณะของละครเอเชียยอดนิยม ศึกษากรณีละครญี่ปุ่นได้หวันและเกาหลีในโทรทัศน์ไทย. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร วีระโชติ. (2552). “ความรู้เท่าทันสื่อและการเปิดรับสื่อมวลชนของอาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหงในช่วงวิกฤตการเมือง”. วิจัย. ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุณาโลม จันทร์รุ่งมณีกุล. (2549)เปิดประตูการรู้เท่าทันสื่อ : แนวคิดทฤษฎีและประสบการณ์การรู้เท่าทันสื่อเพื่อสุขภาพ. นนทบุรี : โครงการสื่อสร้างสรรค์สุขภาพ.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2547). สื่อมวลชนเบื้องต้น : สื่อมวลชนวัฒนธรรมและสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุริยามวุดิว. (2553). “การเปิดรับสื่อละครโทรทัศน์ การรู้เท่าทันสื่อ และความคิดเห็นต่อความนิยมทางเพศ และการเลียนแบบพฤติกรรมชายรักร่วมของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Bate, J., &. Theory of media literacy : A cognitive approach. California : Sage Publication. 2007.
- McCombs, Maxwell E. and Becker, Lee B. 1979. Using Mass Communication Theory. N.J : Prentice Hall, Inc. (1979).
- Potter, W., J. Media Literacy. UK : Sage publications, 1998.
- Silverblatt. Media Literacy: Keys to Interpreting Media Messages. 1995.

เว็บไซต์

<http://th.wikipedia.org>

www.checkfacebook.com

www.clipmass.com

<https://www.sanook.com/movie/74477/>

<https://pantip.com/topic/35632761>